

Literaturverzeichnis der benutzten und zitierten Literatur

- Afanasiev, 1973 Афанасьев, Геннадий Евгеньевич. 1973. “Бронзовые фигурки всадников из аланских погребений Северного Кавказа” (Reiterfiguren aus Bronze aus alanischen Gräbern im nördlichen Kaukasus). *Труды ГЭ* 36, 36ff.
- Akrabova-Žandova, 1980. Акрабова-Жандова, Иванка, Дафина Василева, Тонка Михайлова, Иван Йорданов. 1980. “Разкопки във Вътрешния град на Преслав” (Ausgrabungen in der Innenstadt Preslavs). *Археологически открития и разкопки през 1979 г.* 145ff.
- Aladžov, 1977 Аладжов, Живко. 16.05.1977. “Образ на Тангра?” (Eine Darstellung Tangras?). *Юбилеен вестник Плиска, мадара, Преслав.*
- Aladžov, 1980 Аладжов, Живко. 1980. “Култови средища и центрове” (Kultische Orte und Zentren). *Юбилеен вестник Плиска, Мадара, Преслав*, 6.
- Aladžov, 1980 Аладжов, Живко. 1980. “Символ на света в някои прабългарски паметници” (Das Weltsymbol in einigen protobulgarischen Denkmälern). *Археология* 22, 1.
- Aladžov, 1983a Аладжов, Живко. 1983. “Култови фигурки от района на Плиска” (Kultfiguren aus der Umgebung Pliskas). *Преслав* 3, 276ff.
- Aladžov, 1983b Аладжов, Живко. 1983. “За култа към Тангра в средновековна България” (Über den Kult Tangras im Mittelalterlichen Bulgarien). *Археология* 1-2, 79ff.
- Aladžov, 1985 Аладжов, Живко. 1985. “Разкопки и проучвания на ранната северна крепостна стена на Велики Преслав” (Ausgrabungen und Erforschungen der frühen nördlichen Festungsmauer von Groß-Preslav). *III* 4, 161ff.
- Aladžov, 1992a Аладжов, Живко. 1992. “Предстоличен Преслав” (Das vorhauptstädtische Preslav). *Приноси към българската археология* 1, 53ff.
- Aladžov, 1992b Аладжов, Живко. 1992. “Мадара и прабългарските култови средища” (Madara und die protobulgarischen Kultzentren). *Мадара* 3, 143ff.
- Aladžov, 1999 Аладжов, Живко. 1999. *Паметници на прабългарското езичество. (Denkmäler des protobulgarischen Heidentums)*. Sofia.
- Aladžov, Oščarov, 1987 Аладжов, Живко, Николай Овчаров. 1987. “Данни за прабългарско присъствие в Родопската област” (Angaben über die Anwesenheit der Protobulgaren in den Rhodopen). *Втору*

международен конгрес по българистика 6, 294ff.

- Alekseev, 1975 Алексеев, Николай Алексеевич. 1975. *Традиционные религиозные верования якутов в XIX-начале XX в. (Traditionelle religiöse Glaubensvorstellungen der Jakuten im 19. bis zum Anfang des 20. Jh.)*. Novosibirsk.
- Aleksiev, 1989 Алексиев, Йордан. 1989. “Изображение на шаман върху средновековен съд от Царевец във Велико Търново” (*Darstellung eines Schamanen auf einem mittelalterlichen Gefäß vom Zarevetz in Veliko Tŕrnovo*). *Проблеми на прабългарската история и култура* 1, 440ff.
- Alföldy, 1954 Alföldy, A. 1954. “Etudes sur le trèсор de Nagyszentmiklòs”. *CArch* 7, 61ff.
- Altheim, 1962 Altheim, Franz. 1962. *Geschichte der Hunnen*. 5, Berlin.
- Angelov, 1971 Ангелов, Димитър. 1971. *Образуване на българската народност. (Das Formieren des bulgarischen Volkstums)*. Sofia.
- Angelov, 1993 Ангелов, Димитър. 1993. *Богомилството. (Das Bogomilentum)*. Sofia.
- Angelov, Gjuzelev, 1966 Ангелов, Димитър, Васил Гюзелев. 1966. “Известия в арменски извори за средновековната история на България” (*Mitteilungen in armenischen Quellen über die mittelalterliche Geschichte Bulgariens*). *Исторически преглед* 1.
- Angelova, 1969 Ангелова, Ст. 1969. “Керамичен съд от село Вокил, Силистренски окръг” (*Keramikgefäß aus dem Ort Wokil, Bezirk Silistra*). *МПК* 4, 9ff.
- Angelova, 1973 Ангелова, Ст. 1973. “Крепостната стена на Дуросторум-Дръстър-Силистра” (*Die Festungsmauer von Durostorum-Drăstăr-Silistra*). *Археология* 15/3, 83ff.
- Antonov, 1980 Антонов, Г. 1980. “Картинна галерия на старобългарското на скално изкуство” (*Bildgalerie der altbulgarischen Felskunst*). *Наука и техника* 5, 2-8. Sofia, 7ff.
- Antonova, 1960 Антонова, Вера; Цвета Дремсизова. 1960. “Проучвания при село Цар Крум през 1958 г.” (*Erforschungen beim Dorf Zar Krum im Jahre 1958*). *Археология* 2, 2.
- Antonova, 1961 Антонова, Вера. 1961. “Нови проучвания в старобългарското укрепление при с. Цар Крум (Чаталар) през 1959 г.” (*Neue Forschungen zur altbulgarischen Festung beim Dorf Zar Krum (Čatalar) im Jahre 1959*). *Изследвания в памет на К. Шкорпил*. Sofia, 131ff.
- Arnaudov, 1971 Аранаудов, Михаил. 1971. *Студии върху българските обреди и легенди. (Studien der bulgarischen Bräuche und Legenden)* 1.

Sofia.

- Arnaudov, 1972 Арнаудов, Михаил. 1972. *Студии върху българските обреди и легенди. (Studien der bulgarischen Bräuche und Legenden) 2.* Sofia.
- Artamonov, 1935 Артамонов, Михаил Илларионович. 1935. *Средневековые поселения на Нижнем Дону. (Mittelalterliche Siedlungen an der Unteren Donau).* Leningrad.
- Artamonov, 1956 Артамонов, Михаил Илларионович. 1956. “Хазарская крепость Саркел” (Die Chasarische Festung Sarkel). *Acta Archaeologica* 8, 1-4. Budapest, 321ff.
- Artamonov, 1962 Артамонов, Михаил Илларионович. 1962. *История хазар. (Geschichte der Chasaren).* Leningrad.
- Artamonov, 1969 Артамонов, Михаил Илларионович. 1969. “Етническата принадлежност и историческото значение на Пастирската култура” (Die ethnische Zugehörigkeit und historische Bedeutung der Nomadenkultur). *Археология* 3.
- Artamonov, 1970 Артамонов, Михаил Илларионович. 1970. “Българские культуры Северного и Западного Причерноморья” (Bulgarische Kulturen der nördlichen und westlichen Schwarzmeerküste). *ДГО СССР. Этнография* 15.
- Asparuchov, 1984 Аспарухов, М. 1984. *Средновековни графити от северозападна България. (Mittelalterliche Graffiti aus Nordwestbulgarien).* Sofia.
- Avramov, 1929 Аврамов, Васил. 1929. *Юбилеен сборник Плиска-Преслав 2. (Jubiläumsband Pliska-Preslav 2).* Sofia.
- Balabanov, 1985 Балабанов, Годор. 1985. “Разкопки на северната и източната крепостна стена в Плиска (1977-1978)” (Ausgrabungen der nördlichen und östlichen Festungsmauer in Pliska (1977-1978)). *III* 4, 117ff.
- Barnja, 1962 Барня, Ион. 1962. “Предварительные сведения о каменных памятниках в Басараби (обл. Добруджа)” (Vorläufige Angaben über die Steindenkmäler aus Bessarabien, Bezirk Dobrudža). *Dacia* 6, 297ff.
- Beševliev, 1929 Бешевлиев, Веселин. 1929. “Гръцки и латински извори за вярата на прабългарите” (Griechische und lateinische Quellen über den Glauben der Protobulgaren). *Известия на народния етнографски музей* 8-9, 149ff.
- Beševliev, 1930 Бешевлиев, Веселин. 1930. “Религията на прабългарите” (Die Religion der Protobulgaren). *БИБ* 3, 2.
- Beševliev, 1954 Beševliev, Veselin. 1954. „Zur Datierung und Deutung der protobulgarischen Inschrift vor dem Reiterrelief von Madara,

- Bulgarien“. *Byzantinische Zeitschrift* 47, 117ff.
- Beševliev, 1963 Beševliev, Veselin. 1963. “Die protobulgarischen Inschriften”. *Berliner Byzantinische Arbeiten* 23. Berlin.
- Beševliev, 1964 Beševliev, Veselin. 1964. *Spätgriechische und Spätlateinische Inschriften aus Bulgarien*. Berlin.
- Beševliev, 1965 Beševliev, Veselin. 1965. „Protobulgarische Inschrift auf einer Silberschale“. *Byzantion* 35, 1ff.
- Beševliev, 1967 Бешевлиев, Веселин. 1967. “Ирански елементи у првобългарите” (Iranische Züge bei den Protobulgaren). *АО. Moskau*, 237ff.
- Beševliev, 1971 Beševliev, Veselin. 1971. „Zur Frage der slawischen Einsiedlungen im Hinterland von Thessalonike im 10. Jh.“. *Serta slavica in memoriam Aloisii Schmaus*. München, 37ff.
- Beševliev, 1973 Бешевлиев, Веселин. 1973. “Първобългарски амулети” (Protobulgarische Amulette). *ИНМВ* 9 (24), 50ff.
- Beševliev, 1976 Бешевлиев, Веселин. 1976. “Етническата принадлежност на рунните надписи при Мурфатлар” (Die ethnische Zugehörigkeit der Runeninschriften bei Murfatlar). *Векове* 5, 4, 12ff.
- Beševliev, 1978 Beševliev, Veselin. 1978. “Zur Chronik des Johannes von Nikiu CXX 46-49”. *Byzantino-Bulgarica* 5, 229ff.
- Beševliev, 1979a Бешевлиев, Веселин. 1979. *Първобългарски надписи. (Die Protobulgarischen Inschriften)*. Sofia.
- Beševliev, 1979b Бешевлиев, Веселин. 1979. “Значението на първобългарския знак IYI“ (Die Bedeutung des altbulgarischen Zeichens IYI). *ИНМВ* 15, 17ff.
- Beševliev, 1981 Бешевлиев, Веселин. 1981. *Първобългарите. Бит и култура. (Die Urbulgaren. Lebensweise und Kultur)*. Sofia.
- Beševliev, 1986 Бешевлиев, Веселин. 1986. “Четене и тълкуване на надписа на гръцки език от външния град на Плиска” (Entzifferung und Deutung der griechischen Inschrift in der Außenstadt Pliskas). *Археология* 2, 38ff.
- Bidžiev, Gadlo 1979 Биджиев, Х. Х., Александър Вилямович Гадло. 1979. “Раскопки Хумаринского городища в 1974 году” (Ausgrabungen der Humara-Ruinen im Jahre 1974). *Археология и етнография Карачаево-Черкессии. Čerkesk*.
- Bobčev, 1958 Бобчев, С.Н. 1958. “По въпроса за т.нар. “храм с квадратен план в Европа през късножелязната епоха” (Zur Frage des sog. “Tempels mit quadratischem Grundriß in Europa in der späten

- Eisenzeit"). *Изследвания в чест на акад. Д. Дечев*. Sofia, 631ff.
- Bobrinskoj, 1914 Bobrinskoj, Aleksej 1914. "Pereščepenskij Klad" (Der Fund von Pereščepina). *МАР* 34. 110ff.
- Bojadžiev, 1975 Бояджиев, Стефан. 1975. "По въпроса за приемствеността в архитектурата на Първата и Втората българска държава" (Zur Frage der Kontinuität in der Architektur des Ersten und Zweiten Bulgarischen Reiches). *Архитектурата на България. Архитектурата на Първата и Втората българска държава*. Sofia, 32ff.
- Bojadžiev, 1976 Бояджиев, Стефан. 1976. "Традиции и нови черти в българското изкуство" (Überlieferte und neue Züge innerhalb der bulgarischen Kunst). *Дворцовата архитектура в Плиска*. Sofia.
- Bojadžiev, 1982 Бояджиев, Стефан. 1982. "Архитектурата на средновековната българска държава" (Die Architektur des mittelalterlichen bulgarischen Staates). *Архитектурата на Българското Средновековие*. Sofia, 15ff.
- Bojadžiev, 1989 Бояджиев, Стефан. 1989. "Архитектурата на прабългарските храмове" (Die Architektur der protobulgarischen Tempel). *Проблеми на прабългарската история и култура* 1, 314ff.
- Bonev, 1989 Бонев, Стойчо. 1989. "За архитектурния облик на прабългарските езически храмове" (Über die Architekturgestalt der protobulgarischen heidnischen Tempel). *Проблеми на прабългарската история и култура* 1, 328ff.
- Bonev, 1992 Бонев, Стойчо. 1992. "Метални печатчета с изображение на конник" (Metallstempel mit Darstellung eines Reiters). *Мадара* 3, 153ff.
- Božkov, 1993 Божков, Атанас. 1993. *Великолепието на България. (Die Pracht Bulgariens)*. Sofia, Genf, Paris.
- Brentjes, 1971 Brentjes, Burchard. 1971. "On the prototype of the proto-bulgarian temples at Pliska, Preslav and Madara". *East and West (N.S.)* 21, 3-4. Rom, 213ff.
- Burmov, 1948 Бурмов, Александър. 1948. "Към въпроса за произхода на прабългарите" (Zur Frage der Herkunft der Protobulgaren). *ИБИД* 22-24, 298ff.
- Burmov, 1968 Бурмов, Александър. 1968. *Избрани произведения (Ausgewählte Werke)* 1. Sofia.
- Bury, 1923 Bury, John Bagnall. 1923. *History of the Later Roman Empire from the death of Theodosius I to the death of Justinian I (395-565)* 1. London.
- Čangova, 1959 Чангова, Й. "Средновековна битова керамика в България (VIII-

- XI в.)” (Mittelalterliche Haushaltskeramik aus Bulgarien, 8.-11. Jh.). *Археология* 1-2.
- Cavendish, 1981 Cavendish, Richard. 1981. *Mythologie der Weltreligionen. Eine illustrierte Weltgeschichte des mythisch-religiösen Denkens*. München.
- Čolov, 1981 Чолов, Петър. 1981. *Прабългари. Библиографичен указател. (Protobulgaren. Bibliographischer Index)*. Sofia.
- de Boor, 1883 de Boor, Carl. (Hrsg.). 1883. *Theophanes Confessor. Chronographia*. 1-2. Leipzig.
- de Groot, 1921 de Groot, Jan Jacob Maria. 1921. *Die Hunnen der vorchristlichen Zeit*. Berlin.
- Dečev, 1927 Dečev, Dečo. 1927. „Der ostgermanische Ursprung des bulgarischen Volksnamens“. *Zeitschrift für Ortsnamenforschung* 2, 198ff.
- Dečev, 1933 Дечев, Дечо. 1933. “Мадара-Матора” (Madara-Matora). *ИГД* 1, 181.
- Dečev, 1939 Дечев, Дечо. 1939. *Отговорите на папа Николай I по допитванията на българите. (Die Antworten des Papstes Nikolaus I. auf die Fragen der Bulgaren)*. Sofia.
- Dečev, 1976 Dečev, Dečo. 1976. „Die thrakischen Sprachreste“. *Österreichische Akademie der Wissenschaften. Phil.-Hist. Klasse. Schriften der Balkankommission. Linguistische Abteilung* 14. Wien.
- Deguignes, 1756 Deguignes, Joseph. 1756-1758. *Histoire générale des Huns, des Turcs, des Mongols, et des autres Tartares occidentaux, ouvrage tiré des livres chinois 1-4*. Paris.
- Dimand, 1947 Dimand, Maurice. 1947. *A Handbook of Muhammadan Art*. New York.
- Dimitrov, 1927 Димитров, М. 1927. “Изчисляване на Именника” (Berechnung der Fürstenliste). *Кубрат* 3/4/5, 43ff.
- Dimitrov, 1994 Димитров, Димитър Илиев 1994. “За териториалния обхват на Кубратова Велика България” (Über die territorialen Ausmaße von Kubrats Großbulgarien). *Сборник в чест на Димитър Ангелов*, 164ff.
- Dimitrov, 1994 Dimitrov, Božidar. 1995. *Die Bulgaren-Verbreiter der Zivilisation in der Welt der Slawen*. Sofia.
- Ditten, 1984 Ditten, Heinz. 1984. „Zum Verhältnis der Protobulgaren und Slawen vom Ende des 7. bis zum Anfang des 9. Jhs.“ *Сборник в памет на проф. Станчо Ваклинов*. Sofia, 28ff.

- D'akonova, 1975 Дьяконова, Вера Павловна. 1975. *Погребальны обряд тувинцев как историко-этнографический источник*. (Das Grabritual bei den Tuwinen als historisch-ethnographische Quelle). Leningrad.
- Dolger, 1952 Dolger, Franz. 1952. „Ein Fall slawischer Einsiedlung im Hinterland von Thessaloniki im 10. Jh.“. *Sitzungsberichte der Bayerischen Akademie der Wissenschaften* 1, 3ff.
- Dončev, 1970 Дончев, Цл. 1970. “Мадарският конник. Един опит за изясняване произхода и значението на паметника” (Der Reiter von Madara. Versuch zur Klärung des Ursprungs und der Bedeutung des Denkmals). *Проблеми на Изкуството* 3, 55ff.
- Dončeva-Petkova, 1970 Дончева-Петкова, Людмила. 1970. “Трапезната керамика в България през VIII-XI в.” (Die Haushaltskeramik in Bulgarien aus dem 8.-11. Jh.). *Археология* 12, 1.
- Dončeva-Petkova, 1977 Дончева-Петкова, Людмила. 1977. *Българска битова керамика през ранното Средновековие (втората половина на VI-края на X в.)*. (Bulgarische Haushaltskeramik des frühen Mittelalters (zweite Hälfte des 6.-Ende des 10. Jh.)). Sofia.
- Dončeva-Petkova, 1980 Дончева-Петкова, Людмила. 1980. *Знаци върху архитектурни паметници от средновековна България VII-X в.* (Zeichen auf Architekturdenkmäler aus dem mittelalterlichen Bulgarien, 7.-10. Jh.). Sofia.
- Dončeva-Petkova, 1996 Дончева-Петкова, Людмила. 1996. *Митологични изображения от българското средновековие*. (Mythologische Darstellungen aus dem bulgarischen Mittelalter). Sofia.
- Dörfer, 1965 Dörfer, Gerhard. 1965. *Türkische und mongolische Elemente im Neupersischen*. Wiesbaden.
- Drinov, 1909 Дринов, Марин Стоянов. 1909. *Трудове по Българска и Славянска история*. (Werke über bulgarische und slawische Geschichte). Sofia.
- Dujčev, 1937 Дуйчев, Иван. 1937. “Нови житийни данни за похода на Никифор I в България през 811 г.” (Neue Angaben über den Feldzug Nikephoros I. in Bulgarien im Jahre 811). *СпБАН* 54, 147ff.
- Dujčev, 1943 Дуйчев, Иван. 1943. *Из старата българска книжнина*. (Aus dem älteren bulgarischen Schrifttum) 1, Sofia.
- Dujčev, 1960 Дуйчев, Иван. 1960. “Обединението на славянските племена в Мизия през VII в.” (Die Vereinigung der slawischen Stämme Mösiens im 7. Jh.). *Изследвания в чест на Марин Дринов*. Sofia, 424ff.
- Džonova, 1964 Джонова, Димитрина. 1964. “Върху релефните знаци по дъната на славянската керамика” (Über die Reliefzeichen auf den Böden

- der slawischen Keramik). *МПК* 4, 1ff.
- Efimova, 1957 Ефимова, А. М. 1957. К вопросу о происхождении городов Волжской Болгарии. (Zur Frage des Ursprungs der Städte Wolgabulgariens). Kazan.
- Èliadè, 1996 Елиаде, Мирча. 1996. *Шаманизмът и архаичните техники на екстаза (Le chamanisme et les techniques archaïques de l'extase, bulgarisch)*. Übersetzt von Todorka Mineva. Sofia.
- Endres, Schimmel, 1998 Endres, Franz Carl, Annemarie Schimmel. 1998. *Das Mysterium der Zahl. Zahlensymbolik im Kulturvergleich*. München.
- Engel, 1797 Von Engel, Johann Cristian. 1797. *Fortsetzung der Allgemeinen Welthistorie der Neueren Zeiten, durch eine Gesellschaft von Gelehrten in Teutschland und England ausgefertigt*. Halle.
- Erdélyi, 1976 Erdélyi, István. 1976. „Die Darstellung der großen awarischen Riemenzunge von Bánhalom“. *Hungaro-turcica*. Budapest.
- Erdmann, 1950 Erdmann, Kurt. 1950. „Die universalgeschichtliche Stellung der sassanidischen Kunst“. *Saeculum* 1.
- Fedorov-Davydov, 1976 Федоров-Давыдов, Герман Алексеевич. 1976. *Искусство кочевников и Золотой Орды. Очерки культуры и искусства народов Евразийских степей и золотоордынских городов. (Die Kunst der Nomaden und der Goldenen Horde. Kultur- und Kunstabrisse der Völker der eurasischen Steppe und der Städte der Goldenen Horde)*. Moskau.
- Feher, 1921 Feher, Geza. 1921. *Bulgarisch-ungarische Beziehungen in den V. bis XI. Jahrhunderten*. Budapest.
- Feher, 1925 Фехер, Геза. 1925. „Паметниците на прабългарската култура“ (Die Denkmäler der protobulgarischen Kultur). *ИБАИ* 3, 73ff.
- Feher, 1926 Фехер, Геза. 1926. „Мадарският конник. Погребални обичаи на прабългарите“ (Der Reiter von Madara. Die Bestattungsbräuche der Protobulgaren). *Известия на етнографския музей* 6.
- Feher, 1927 Фехер, Геза. 1927. „Прабългарските паметници при Мадара. Принос към религията на прабългарите“ (Die protobulgarischen Denkmäler bei Madara. Ein Beitrag zur Religion der Protobulgaren). *ГНБП*, 160ff.
- Feher, 1928 Фехер, Геза. 1928. *Надписът на Мадарския Конник. (Die Inschrift am Reiter von Madara)*. Sofia.
- Feher, 1929 Фехер, Геза. 1929. *Културата на прабългарите. Научно-популярно изложение. (Die Kultur der Protobulgaren. Eine populär-wissenschaftliche Darstellung.)* Sofia.

- Feher, 1934 Фехер, Геза. 1934. "Резултати от изучванията на Мадарския конник-релиеф" (Ergebnisse der Untersuchungen des Reliefs des Reiters von Madara). *Мадара* 1. Sofia, 360ff.
- Feher, 1939 Фехер, Геза. 1939. *Ролята и културата на прабългарите. Значението на прабългарската и старомаджарската култура в изграждането на цивилизацията на Източна Европа. (Die Rolle und die Kultur der Protobulgaren. Die Bedeutung der protobulgarischen und altmagyarischen Kultur bei der Formierung der Zivilisation Osteuropas)*. Sofia.
- Feher, 1940/41 Фехер, Геза. 1940/41. "Връзката на културата на прабългарите и на маджарите с Иран" (Die Beziehungen der protobulgarischen und magyarischen Kultur zu Iran). *Родина* 3.
- Fettich, 1937 Fettich, Nandor. 1937. „Die Metallkunst der landnehmenden Ungarn“. *Archeologica Hungarica* 21. Budapest.
- Fiedler, 1992 Fiedler, Uwe. 1992. „Studien zu Gräberfelder des 6.-9. Jhs. an der unteren Donau“. *Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie* 1, 11. Bonn.
- Filov, 1919 Filov, Bogdan. 1919. *Altbulgarische Kunst*. Bern.
- Filov, 1932 Filov, Bogdan. 1932. *Geschichte der altbulgarischen Kunst bis zur Eroberung durch die Türken*. Berlin, Leipzig.
- Filov, 1934 Филов, Богдан. 1934. "Мадарският конник" (Der Reiter von Madara). *Мадара* 1. Sofia, 255ff.
- Filov, 1937 Филов, Богдан. 1937. "Архитектурният облик на големия дворец в Абоба" (Die Architektur des Großen Palastes in Aboba). *СпБАН* LV.
- Frähn, 1832 Frähn, Christian Martin. 1832. *Mémoires de l'Acad. imp. de St. Petersburg* 6, 1. Petersburg.
- Gaben, 1949 Gaben, A. V. 1949. „Steppe und Stadt im Leben der ältesten Turken“. *Der Islam* 29, 1-2. Berlin.
- Gadlo, 1963 Гадло, Александр Вильямович. 1963. "Болгарские пояса" (Die bulgarischen Gürtel). *Сборник докладов на VI и VII всесоюзных археологических студенческих конференциях*. Moskau, 95ff.
- Gadlo, 1979 Гадло, Александр Вильямович. 1979. *Этническая история Северного Кавказа IV.-X. вв. (Ethnische Geschichte des Nordkaukasus)*. Leningrad.
- Georgiev, 1972 Georgiev, Georgi. 1972. „Forschungsstand der alten Felskunst in Bulgarien“. *Acts of the International simposium on Rock Art*.
- Georgiev, 1978 Георгиев, Павел. 1978. "Знак-идеограма от Плиска"

- (Ideogrammzeichen aus Pliska). *Векове 1*.
- Georgiev, 1979 Георгиев, Павел. 1979. “Керамична статуетка от Преслав” (Keramikstatuette aus Preslav). *Векове 2*.
- Georgiev, 1982 Georgiev, Pavel. 1982. “Au sujet de la localisation de la forteresse de Mundraga”. *BHR* 10/3, 62ff.
- Georgiev, 1984 Георгиев, Павел. 1984. “Строителната история на малкия дворец в Плиска” (Die Baugeschichte des Kleinen Palastes in Pliska). *Сборник в памет на проф. Станчо Ваклинов*. Sofia, 140ff.
- Georgiev, 1989 Георгиев, Павел. 1989. “Големият езически храм в Плиска” (Der große heidnische Tempel in Pliska). *Проблеми на прабългарската история и култура* 1, 338ff.
- Georgiev, 1997 Георгиев, Павел. 1997. “Кръглата дървена постройка в Плиска. (Принос за изучаване на българския дворцов церемониал от началото на IX в.)” (Der runde Holzbau in Pliska). *Проблеми на прабългарската история и култура* 3, 296ff.
- Georgieva, 1983 Георгиева, Иванка. 1983. *Българска народна митология*. (Bulgarische Volksmythologie). Sofia.
- Gerassimov, 1956 Герасимов, Тодор. 1956. “Проучване върху мадарския скален релеф” (Erforschungen des Felsreliefs von Madara). *Мадарският конник*. Sofia.
- Gerassimov, 1978 Gerassimov, Todor. 1978. “Protobulgarische Zeichen”. *Studia in honorem Veselini Beševliev*, 235ff.
- GIBI Бешевлиев, Веселин (Hg.). *Гръцки извори за българската история*. (Griechische Quellen zur bulgarischen Geschichte). 1954, 1. 1958, 2. 1960, 3. 1961, 4. Sofia.
- Gospodinov, 1939 Господинов, Йорданов. 1939. “Нов старобългарски конник” (Ein neuer altbulgarischer Reiter). *СнБАН* 1, 8.
- Granö, 1912 Granö, Johannes Gabriel. 1912. „Über die geographische Verbreitung und die Formen der Altertümer in der Nordwestmongolei“. *Journal de la Société Finno-Ougrienne* 27, Helsinki.
- Grinčenko, 1950 Grinčenko, Victor. 1950. “Пам’ятка VIII ст. коло с. Вознесенки на Запоріжжі” (Denkmäler des 8. Jh. aus dem Dorf Voznesensk in der Nähe von Zaporozje). *Археологія* 3. Kiew.
- Hampel, 1885 Hampel, J. 1885. “Der Goldfund von Nagyszentmiklós”. *Ungarische Revue* 5.
- Hampel, 1905 Hampel, J. 1905. *Altertümer des frühen Mittelalters in Ungarn*. 1.

- Braunschweig.
- Heinz-Mohr, 1998 Heinz-Mohr, Gerd. 1998. *Lexikon der Symbole. Bilder und Zeichen der christlichen Kunst*. Neuausgabe. München.
- Hilferding, 1868 Гильфердинг, Александр. 1868. *Собрание Сочинений, 1. История Сербовъ и Болгарь. (Gesammelte Werke, 1. Geschichte der Serben und Bulgaren)*. Petersburg.
- Holmberg, 1938 Holmberg, Uno Harva. 1938. „Die religiösen Vorstellungen der altaischen Völker“. *Folklore Fellows Communications* LI. Helsinki, 125.
- Ivanov, 1931, 1967 Иванов, Йордан. 1931, 1967. “Български старини от Македония” (Bulgarisches Altertum aus Mazedonien). In: *Chrestomatie der albulgarischen Literatur*. Sofia.
- Ivanov, 1925 Иванов, Йордан. 1925. *Богомилски книги и легенди. (Bogomilen-Bücher und -Legenden)*. Sofia.
- Ivanov, 1941 Иванов, Иван. 1941. “Облеклото у старите българи” (Die Kleidung der alten Bulgaren). *Родина* 3/3, 6ff.
- Jireček, 1884 Иречек, Константин. 1884. *Пътувания по България. (Reisen durch Bulgarien)*. Plovdiv.
- Jireček, 1886 Jireček, Konstantin. 1886. “Archäologische Fragmente aus Bulgarien”. *АЕМ* 10/43, 195ff.
- Jireček, 1929 Иречек, Константин. 1929. *История на българите. (Geschichte der Bulgaren)*. Sofia.
- Juhas, 1985 Юхас, Петер. 1985. *Тюркобългари и маджари. Влияние на тюркобългарската култура върху маджарите. (Turkobulgaren und Magyaren. Der Einfluß der türkobulgarischen Kultur auf die Magyaren)*. Sofia.
- Kalinka, 1906 Kalinka, Ernst. 1906. *Antike Denkmäler in Bulgarien*. Wien.
- Kalojanov, 1993 Калоянов, Анчо. 1993. “Българското езичество – капища, кумири и жреци” (Das bulgarische Heidentum – Tempel, Idole und Priester). *Studia protobulgarica et mediaevalia europensia*. Veliko Tŕrnovo.
- Kalojanov, 1995 Калоянов, Анчо. 1995. *Българското шаманство. (Der bulgarische Schamanismus)*. Sofia.
- Kanitz, 1879 Kanitz, Felix. 1879. *Donaubulgarien und der Balkan* 3. Leipzig.
- Karasimeonov, 1940 Karasimeonoff, Peter. 1940-42. “Neue Ausgrabungen in der Residenz von Pliska”. *ИБАИ* 14, 162ff.
- Kazarov, 1925 Кацаров, Гаврил. 1925. *Мадарският конник. (Der Reiter von*

Madara). Sofia.

- Kazarov, 1938 Kazarov, Gavril. 1938. *Die Denkmäler des Thrakischen Reitergottes*. Budapest.
- Kinkel, 1927 Кинкел, Иван. 1927. *Стопанска култура на прабългарите през V-XIV в. (Die Wirtschaftskultur der Protobulgaren im 5.-14. Jh.)*. Sofia.
- Klaproth, 1826 Klaproth, Julius. 1826. *Tableaux historiqes de l'Asie depuis la monarchie de Cyrus jusqu'à nos jours*. Paris.
- Kljaštornyj, 1984 Кляшторный, Сергей. 1984. "Праболгарский Тангра и древнетюркский пантеон" (*Der protobulgarische Tangra und das alttürkische Pantheon*). *Сборник в памет на проф. Станчо Ваклинов*. Sofia, 18ff.
- Kolarov, 1968 Коларов, Христо. 1968. "Отговорите на папа Николай I до допитванията на българите" като извор за разпространението на християнството в България през IX в." („Die Antworten des Papstes Nikolaus I. auf die Fragen der Bulgaren“ als Quelle über die Verbreitung des Christentums in Bulgarien im 9. Jh.). *ВПИИ "Кирил и Методиј"* 5, 4, 1. Veliko Tŭrnovo, 9ff.
- Kollautz, 1955 Kollautz, Arnulf. 1955. „Der Schamanismus der Awaren“. *Palaeologia* 4, 3-4.
- Kondakov, 1929 Кондаков, Никодим. 1929. *Очерки и заметки по истории средневекового искусства и культуры. (Abrisse und Erläuterungen zur Geschichte der mittelalterlichen Kunst und Kultur)*. Prag.
- Kondakov, 1946 Kondakov, Nikodim. 1946. "The Treasure of Nagyszentmiklòs". *Bulletin of the Byzantine Institute* 1. Paris, 7ff.
- Kordatos, 1980 Кордатос, Янис. 1980. *Древни религии и християнство. (Die älteren Religionen und das Christentum)*. Sofia.
- Kostov, 1998 Костов, Георги. 1998. *Погребението на хан Аспарух в светлината на археологическите данни. (Die Bestattung des Khan Asparuch im Lichte der archäologischen Angaben)*. Sofia.
- Kostova, 1996 Костова, Р. 1996. "Представата за бог в прехода езичество-християнство (по материали от манастира при Равна)" (*Die Gottesvorstellung beim Übergang vom Heidentum zum Christentum laut Befunde aus dem Kloster bei Ravna*). *Бог и цар в българската история*. Plovdiv.
- Kovalevskaĵa, 1978 Ковалевская, В. Б. 1978. "Изображения коня и всадника в средневековых амуллетах Северного Кавказа" (*Pferde- und Reiterdarstellungen in den mittelalterlichen Amuletten aus dem nördlichen Kaukasus*). *Вопросы древней и средневековой*

археологии Восточной Европы. Moskau.

- Kulke, Rothermund, 1998 Kulke, Hermann, Dietmar Rothermund. ²1998. *Geschichte Indiens. Von der Induskultur bis heute*. München.
- Kyzlasov, 1949 Кызласов, Леонид Романович. 1949. “К истории шаманских верований на Алтае” (Zur Geschichte der schamanistischen Glaubensvorstellungen im Altai). *КСИИМК* 29, 49ff.
- Lahiri, 1984 Lahiri, A. Kumar. 1984. *Vedic Vrtra*. Delhi.
- László, 1955 László, Gyula. 1955. “Etudes archéologiques sur l’histoire de la société des Avars”. *Archaeologia Hungarica*, N.S. 34. Budapest, 274ff.
- László, Rácz, 1983 László, Gyula. István Rácz. 1983. *Der Goldschatz von Nagyszentmiklós*. Budapest.
- Lazarov, 1993 Лазаров, Иван, П. Павлов, И. Тютюнджиев, М. Палангурски. 1993. *Кратка история на българския народ*. (Kurze Geschichte des bulgarischen Volkes). Sofia.
- Leont’ev, 1978 Леонтьев, Н. В. 1978. “Антропоморфные изображения Окуневской культуры (Проблема хронологии и семантики)” (Anthropomorphe Darstellungen der Okunevskoj-Kultur, Datierung und Semantik). *Сибирь, Центральная и Восточная Азия в древности*. Novosibirsk.
- Lisicov, 1985 Лисицов, Стефан. 1985. “Графитни изображения и знаци върху източната крепостна куртина на Велики Преслав” (Graffitidarstellungen und Zeichen an der östlichen Festungsmauer Preslavs). *III* 4, 205ff.
- Ljaruschkin, 1958 Ляпушкин, И. И. 1958. “Памятники Салтово-Маяцкой культуры в бассейне р. Дона” (Denkmäler der Saltovo-Majazk-Kultur in der Flußebene des Dons). *МИА* 62, 85ff.
- Ljaruškin, 1940 Ляпушкин, И. И. 1940. “Раскопки Правобережного Цимлянского городища” (Ausgrabungen der Zimljansk Festung auf dem rechten Flußufer). *КСИИМК* 4. Moskau.
- Ljaruškin, 1958 Ляпушкин, И. И. 1958. “Памятники салтово-маяцкой культуры в бассейне реки Дона” (Denkmäler der Saltovo-Majazk-Kultur im Donbecken). *МИА* 62.
- Lommel, 1935 Lommel, Hermann. 1935. „Soma“. *Forschungen und Fortschritte* 11.
- LQBG, 1960 1960. *Латински извори за българската история*. (Lateinische Quellen zur Bulgarischen Geschichte). Band 2.
- Maculevič, Мацулевич, Л. 1959. “Войсковий знак V в.” (Heerzeichen des 5.

- 1959 Jh.). *ВВр* 16.
- Manolov, 1923 Манолов, Иван. 1923. *Аспаруховско-български следи в езика ни. (Asparuch-bulgarische Spuren in unserer Sprache)*. Sofia.
- Marinov, 1914 Маринов, Димитър. 1914. “Народна вяра и религиозни народни обичаи” (*Volksglauben und religiöse Volkssitten*). *СБНУ* 28.
- Markov, 1995 Марков, М. 1995. “Прабългарите – познат или все още загадъчен за науката етнос” (*Die Protobulgaren – ein bekanntes oder für die Wissenschaft noch rätselhaftes Ethnos*). *Списание Наука и техника за младежта* 1. Sofia.
- Marquart, 1903 Marquart, Joseph. 1903. *Osteuropäische und ostasiatische Streifzüge*. Leipzig.
- Mašov, 1974 Машов, С. 1974. “Амулети-кончета във Врачанския музей” (*Pferdeamulette aus dem Museum in Vratsa*). *МПК* 14, 2-3.
- Mau-Tsai, 1958 Mau-Tsai, Lin. 1958. *Die chinesischen Nachrichten zur Geschichte der Ostturken* 1. Wiesbaden.
- Mavrodinov, 1931 Мавродинов, Никола. 1926-1931. “Проучване на църквата във “Вънкашния град” на Преслав” (*Erforschung der Kirche in der “Außenstadt” von Preslav*). *ГНМ* 5, 223ff.
- Mavrodinov, 1936 Мавродинов, Никола. 1936. “Прабългарската художествена индустрия” (*Die protobulgarische Kunstindustrie*). *Мадара* 2, 155ff.
- Mavrodinov, 1943 Mavrodinov, Nikola. 1943. “Le trèzor protobulgare de Nagyszentmiklòs”. *Acta Hungarica* 29. Budapest.
- Mavrodinov, 1959 Мавродинов, Никола. 1959. *Старобългарското изкуство. Изкуството на първото българско царство. (Die altbulgarsche Kunst. Die Kunst des Ersten Bulgarischen Reiches)*. Sofia.
- Melamed, 1991 Меламед, Катя. 1991. “Амулети-коне, яздени от мъжка глава” (*Pferdeamulette mit darauf reitendem Männerkopf*). *Проблеми на прабългарската история и култура* 2, 219ff.
- Menges, 1951 Menges, Karl H. 1951. “Altaic elements in the proto-bulgarian inscriptions”. *Byzantion* 21, 85ff.
- Michajlov, 1954 Михайлов, Стамен. 1954. “Първата славянска столица Плиска в светлината на последните археологически разкопки” (*Die erste slawische Hauptstadt Pliska im Lichte der letzten archäologischen Grabungen*). *ИИр* 4, 129ff.
- Michajlov, 1955 Михайлов, Стамен. 1955. “Археологически материали от Плиска (1948-1951)” (*Archäologische Materialien aus Pliska (1948-1951)*). *ИАИ* 20, 60ff.

- Michajlov, 1960 Михайлов, Стамен. 1960. "За произхода на античните материали от Плиска" (Über den Ursprung der antiken Materialien Pliskas). *Археология* 1, 20ff.
- Michajlov, 1961 Михайлов, Стамен. 1961. "Ранносредновековни фибули в България" (Frühmittelalterliche Fibeln aus Bulgarien). *ИИИ* 24, 49ff.
- Michajlov, 1962 Михайлов, Стамен. 1962. "Нови данни за девташларите около Плиска" (Neue Angaben über die Devtašlaren um Pliska). *Археология* 4/2, 14ff.
- Michajlov, 1964 Михайлов, Стамен. 1964. "Строителните периоди в Плиска и произходът на старобългарската монументална архитектура" (Die Bauperioden in Pliska und der Ursprung der altbulgarischen Monumentalarchitektur). *Археология* 2, 13ff.
- Michajlov, 1974 Михайлов, Стамен. 1974. "Разкопки на западната порта в Плиска" (Ausgrabungen am Westtor Pliskas). *ИИИ* 34, 231ff.
- Michajlov, 1979 Михайлов, Стамен. 1979. "Каменните саркофази до Голямата Базилика в Плиска" (Die Steinsarkophage neben der Großen Basilika in Pliska). *III* 1, 44ff.
- Mijatev, 1926 Миятев, Кръстю. 1926. "Старобългарски златен накит от Мадара" (Altbulgarischer Goldschmuck aus Madara). *ИБАИ* 4, 14ff.
- Mijatev, 1929 Миятев, Кръстю. 1929. "Мадарският конник" (Der Reiter von Madara). *ИИИ* 5, 1ff.
- Mijatev, 1930 Миятев, Кръстю. 1930. "Мадара и мадарския конник" (Madara und der Reiter von Madara). *БИБ*, 24ff.
- Mijatev, 1936 Миятев, Кръстю. 1936. "Der große Palast in Pliska und die Magnaura in Konstantinopel". *ИБАИ* 10, 136ff.
- Mijatev, 1936 Миятев, Кръстю. 1936. *Преславската керамика. (Die Preslaver Keramik)*. Sofia.
- Mijatev, 1940 Миятев, Кръстю. 1940-42. "Крумовият дворец и други новооткрити постройки в Плиска" (Der Krumpalast und andere neuentdeckte Bauten in Pliska). *ИБАИ* 14, 60ff.
- Mijatev, 1965 Миятев, Кръстю. 1965. *Архитектурата в средновековна България. (Die Architektur im mittelalterlichen Bulgarien)*. Sofia.
- Milčev, 1964 Милчев, Атанас. 1964. "По въпроса за културата на славяните и прабългарите в нашите земи през ранното средновековие" (Zur Frage der Kultur der Slawen und Protobulgaren in unseren Ländereien im frühen Mittelalter). *Археология* 6, 2.

- Milčev, 1970 Милчев, Атанас. 1970. „Формирование староболгарской культуры” (Herausbilden der altbulgarischen Kultur). *Международный симпозиум славянской археологии*. Sofia, 17ff.
- Milčev, 1985 Милчев, Атанас. 1985. “Разкопки и проучвания на Южната порта в Плиска (1963-1970)” (Grabungen und Erforschungen am Südtor in Pliska (1963-1970)). *III* 4, 16ff.
- Milev, 1966 Милев, А. 1914. *Гръцките Жития на Климент Охридски*. (Die griechischen Hagiographien des Kliment Ohridski). Sofia.
- Minaeva, 1990 Минаева, Оксана. 1990. *Мадарският конник*. (Der Reiter von Madara). Sofia.
- Mommsen, 1850 Mommsen, Theodor. 1850. “Chronographus anni CCCLIII, MGH, AA, IX, Liber generationis; Über den Chronographen von 354”. *Abhandlung der phil. hist. Klasse der königl. sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften*. 1, Leipzig.
- Moroz, 1980 Мороз, Йосиф. 1980. “Ранната религиозна семантика на народните предания в етническата история на българите” (Die frühe religiöse Semantik der volkstümlichen Überlieferung in der ethnischen Geschichte der Bulgaren). *Проблеми на културата* б.
- Moroz, 1983 Мороз, Йосиф. 1983. “Еленьт в българския фолклор и вярвания” (Der Elch in der bulgarischen Folklore und Glauben). *Български фолклор* 3.
- Moroz, 1989 Мороз, Йосиф. 1989. “Към въпроса за семантиката на лъка и стрелата при древните българи” (Zur Frage der Semantik von Pfeil und Bogen bei den alten Bulgaren). *Проблеми на прабългарската история и култура*. Sofia, 450ff.
- Moskov, 1987 Москов, Моско. 1987. “Прабългарски рунически знак IYI за теонима Тангра”. (Das protobulgarische Runenzeichen IYI des Gottes Tangra). *Старобългаристика* 1, 15ff.
- Moskov, 1988 Москов, Моско. 1988. *Именникът на българските ханове*. (Die Namensliste der bulgarischen Khane). Sofia.
- Neméth, 1930 Neméth, Gyula. 1930. *A honfoglaló magyarság kialakulása*. Budapest.
- Nikolova, 1978 Николова, Бистра. 1978. “Свещник с изображения от с. Овчарово, Търговищки окръг (IX в.)” (Ein Kerzenhalter mit Darstellungen aus dem Dorf Ovčarovo, Bezirk Tărgoviște (9.Jh.)). *Археология* 4, 33ff.
- Ninov, 1991 Нинов, Лазар. 1991. „Животински кости от ранни комплекси в района на Плиска“ (Tierknochen aus frühen Anlagen in der Gegend um Pliska). *Проблеми на прабългарската история и култура* 2, 239ff.

- Ogdenova, 1950 Огненова, Л. 1950. "Рисунки на конници върху вътрешната крепост на Преслав" (Reiterzeichnungen an der Inneren Festung Preslavs). *PI* 4, 199ff.
- Okladnikov, 1948 Окладников, Алексей Павлович. 1948. "Древние шаманские изображения из Восточной Сибири" (Alte Darstellungen von Schamanen aus Ostsibirien). *СА* 10, 203ff.
- Okladnikov, 1968 Окладников, Алексей Павлович. 1968. *Лику древнего Амура. (Gesichtsdarstellungen vom alten Amur)*. Nowosibirsk.
- Okladnikov, 1981 Окладников, Алексей Павлович. 1981. *Ancient Art of the Amur region*. Leningrad.
- Okladnikov, Frolov, 1976 Окладников, Алексей Павлович, Б. А. Фролов. 1976. "Древности Сибири: петроглифы, орнаменты, мифы" (Das Altertum Sibiriens: Petroglyphen, Ornamente, Mythen). *Наука и человечество*. Moskau.
- Orbeli, Trever, 1935 Orbeli, Й. А., К. V. Trever. 1935. *Сассанидский металл. (Sassanidisches Metall)*. Moskau, Leningrad.
- Ovčarov, 1975 Овчаров, Димитър. 1975. "За характера и принадлежността на средновековните рисунки от Басараб (Мурфатлар)" (Über den Charakter und die Zugehörigkeit der mittelalterlichen Zeichnungen aus Bessarabien, Murfatlar). *Археология* 3, 8ff.
- Ovčarov, 1977 Овчаров, Димитър. 1977. „За прабългарските амулети" (Über die protobulgarischen Amulette). *МПК* 17, 1.
- Ovčarov, 1978a Овчаров, Димитър. 1978. "По въпроса за Шуменската плочка" (Zur Frage der Reliefplatte aus Šumen). *МПК* 2, 22ff.
- Ovčarov, 1978b Овчаров, Димитър. 1978b. "Култът към слънцето в езическите религиозни представи на българите" (Der Sonnenkult innerhalb der heidnischen Religionsvorstellungen der Bulgaren). *Векове* 1, 30ff.
- Ovčarov, 1979 Овчаров, Димитър. 1979. „Средновековни графитни рисунки от България и тяхната връзка с наскалното изкуство в Средна Азия и Сибир" (Mittelalterliche Graffiti-Zeichnungen aus Bulgarien und ihre Beziehung zu der Felskunst Zentralasiens und Sibiriens). *България в света от древността до наши дни* 1, 244ff.
- Ovčarov, 1980 Овчаров, Димитър; Тотю Тотев; Атанас Попов. 1980. *Стари български столици. Плиска, Велики Преслав и Търновград. (Alte bulgarische Hauptstädte. Pliska, Groß Preslav und Tarnovgrad)*. Sofia.
- Ovčarov, 1981 Овчаров, Димитър. 1981. "Към въпроса за шаманството в средновековна България през VIII-X век" (Zur Frage des Schamanismus im mittelalterlichen Bulgarien vom 8.-10.Jh.). *BHR*

- 3, 73ff.
- Ovčarov, 1982 Овчаров, Димитър. 1982. *Български средновековни рисунки-графити. (Die mittelalterlichen Graffitozeichnungen aus Bulgarien)*. Sofia.
- Ovčarov, 1983 Овчаров, Димитър. 1983. “Прабългарските капища- произход и предназначение” (Die protobulgarischen Tempel-Ursprung und Bestimmung). *Векове 2*, 56ff.
- Ovčarov, 1984 Овчаров, Димитър. 1984. “За смисъла и значението на един вид ранносредновековни амулети” (Über den Inhalt und die Bedeutung einer Art frühmittelalterlicher Amulette). *Сборник в памет на проф. Станчо Ваклинов*. Sofia, 136ff.
- Ovčarov, 1992a Овчаров, Димитър. 1992. “За същността на езическия култов център Мадара” (Über das Wesen des heidnischen Kultzentrums Madara). *Мадара 3*, 99ff.
- Ovčarov, 1992b Овчаров, Димитър. 1992. *Човек, и добре да живее, умира. (Der Mensch, hat er auch gut gelebt, stirbt)*. Sofia.
- Ovčarov, 1997 Овчаров, Димитър. 1997. *Прабългарската религия. Произход и същност. (Die protobulgarische Religion. Ursprung und Wesen.)* Sofia.
- Ovčarov, 1992 Овчаров, Николай. 1992. “Съществувала ли е тюркската богиня Умай в прабългарския пантеон” (Existierte die türkische Göttin Umai im protobulgarischen Pantheon). *Мадара 3*, 159ff.
- Ovčarov, 1994 Овчаров, Николай. 1994. *Проучвания върху Средновековието и по-новата история на Вардарска Македония. (Forschungen über das Mittelalter und die neuere Geschichte Vardar-Mazedoniens)*. Sofia.
- Petrov, Gjuzelev, 1978 Петров, Петър, Васил Гюзелев. 1978. *Хрестоматия по история на България. (Chrestomathie zur Geschichte Bulgariens)*. Band 1 und 2, Sofia.
- Petrova, 1992a Петрова, Павлина. 1992. “Към въпроса за седмолъчната розета от Плиска” (Zur Frage der siebenblättrigen Rosette aus Pliska). *Приноси към българската Археология 1*, 103ff.
- Petrova, 1992b Петрова, Павлина. 1992. “Културно-исторически анализ на сакрални женски изображения и символи в графитите на ранносредновековна България” (Kultur-historische Analyse sakraler Frauendarstellungen und Symbole in den Graffitis des mittelalterlichen Bulgariens). *ИИМШ 7*, 107ff.
- Pletneva, 1958 Плетнева, Светлана Александровна. 1958. “Печенеги, тюрки и половцы в южнорусских степях” (Petschenegen und Türken in den südrussischen Steppen). *МИА 62*, 179ff.

- Pletneva, 1959 Плетнева, Светлана Александровна. 1959. "Керамика Саркела-Белой Вежи" (Die Keramik aus Sarkel-Beloj Veži). *МИА* 75. Moskau, 212ff.
- Pletneva, 1967 Плетнева, Светлана Александровна. 1967. "От кочевий к городам". *МИА* 142. Moskau.
- Pletneva, 1981 Плетнева, Светлана Александровна. 1981. "Салтово-маяцкая культура" (Die Saltovo-Majazk-Kultur). *Стени Евразии в эпоху средневековья, Археология СССР*. Moskau.
- Popov, 1866 Попов, Андрей Николаевич. 1866. *Обзор хронографов русский редакции 1. (Übersicht des Chronographen mit russischer Redaktion)*. Moskau.
- Popov, 1930 Попов, Рафаил. 1930-31. "Могилните гробове при село Ендже" (Die Grabhügel beim Dorf Endže). *ИАИ* 6, 112ff.
- Popov, 1936 Попов, Рафаил. 1936. "Материали от разкопките през 1934-1935 г." (Grabfunde aus den Jahren 1934-1935). *Мадара* 2.
- Potapov, 1934 Потапов, Л. П. 1934. "Лук и стрела в шаманстве у алтайцев" (Bogen und Pfeil im Schamanismus der Bewohner Altais). *СЭ* 3, 64ff.
- Pritsak, 1954 Pritsak, Omeljan. 1954. "Kultur und Sprache der Hunnen". *Festschrift für D. Sjučevškyi zum 60. Geburtstag*. Berlin, 238ff.
- Pritsak, 1955 Pritsak, Omeljan. 1955. "Die bulgarische Fürstenliste und Sprache der Protobulgaren". *Ural-altaische Jahrbücher* 26, 1-3. Wiesbaden.
- Protič, 1923 Протич, Александър. 1923. "Изображението на българина в IX в." (Die Darstellung des Bulgaren im 9. Jh.). *Пролом*. Sofia, 347ff.
- Protič, 1926 Протич, Александър. 1926. "Сасанидската художествена традиция у прабългарите" (Die sassanidische Kunsttradition bei den Protobulgaren). *ИАИ* 4, 211ff.
- Raevski, 1988 Раевски, Дмитрий. 1988. *Митология на скитите. (Mythologie der Skythen)*. Sofia.
- Rašev, 1972 Рашев, Рашо. 1972. "Прабългарски ли са "каменните баби" от Ендже" (Sind die "Kamennije babi" bei Endže protobulgarisch). *МПК* 1, 17ff.
- Rašev, 1973 Рашев, Рашо. 1973. "Прабългарски култов паметник от Мадара" (Ein protobulgarisches Kultdenkmal aus Madara). *Археология* 2, 29ff.
- Rašev, 1976 Рашев, Рашо. 1976. "Модел на юрта от Девня" (Modell einer Jurte aus Devnja). *Археология* 1, 39ff.

- Rašev, 1977 Рашев, Рашо. 1977. “Проучвания в Мадара” (Erforschungen in Madara). *Археологически открития и разкопки през 1976 г.*, 100ff.
- Rašev, 1978 Рашев, Рашо. 1978. “За тибетските успоредици на Мадарският конник” (Über die tibetischen Parallelen des Reiters von Madara). *Археология* 3.
- Rašev, 1984a Рашев, Рашо. 1984. “Конникът в старобългарското изкуство” (Der Reiter in der altbulgarischen Kunst). *Археология* 2-3, 60ff.
- Rašev, 1984b Рашев, Рашо. 1984. “Мадарските светилища” (Die Tempel in Madara). *Юбилеен вестник Плиска, Мадара, Преслав*, 16.
- Rašev, 1984c Рашев, Рашо. 1984. “За езическия лицев образ. По повод на някои коланни украси.” (Über die heidnische Gesichtsdarstellung. In Zusammenhang mit dem Gürtelschmuck). *Сборник в памет на проф. Станчо Ваклинов*. Sofia, 129ff.
- Rašev, 1985a Рашев, Рашо. 1985a. “Земленото укрепление на Плиска” (Die Erdbefestigung Pliskas). *III* 4, 7ff.
- Rašev, 1985b Рашев, Рашо. 1985b. “Проучвания на външната крепостна стена на Преслав” (Erforschungen der äußeren Festungsmauer Preslavs). *III* 4, 215ff.
- Rašev, 1986 Рашев, Рашо. 1986. “Дунавска България и Централна Азия” (Donaubulgarien und Zentralasien). *Доклад на II. Конгрес по българистика*. Sofia.
- Rašev, 1989 Рашев, Рашо; Валентина Дочева. 1989. “Юртообразна постройка в Плиска” (Ein jurtenähnlicher Bau in Pliska). *Проблеми на прабългарската история и култура* 1, 291ff.
- Rašev, 1992a Рашев, Рашо. 1992. “Девташларите – мегалитни паметници на българската езическа култура” (Die Devtašlaren – Megalith-Denkmal der bulgarischen heidnischen Kultur). *III* 5, 5ff.
- Rašev, 1992b Рашев, Рашо. 1992. “За хронологията и произхода на знака “ипсилон с две хаста”.” (Über die Chronologie und den Ursprung des Zeichens „Ypsilon mit zwei Hasten“). *Приноси към българската археология* 1, 96ff.
- Rösler, 1871 Rösler, Robert. 1871. *Römische Studien. Untersuchungen zur älteren Geschichte Romäniens*. Leipzig.
- Rudenko, 1960 Руденко, С. И. 1960. *Култура населения центрального Алтая в скифское время. (Die Kultur der Bevölkerung Zentralasiens zur Zeit der Skythen)*. Moskau, Leningrad.
- Runciman, 1930 Runciman, Steven. 1930. *A History of the First Bulgarian Empire*. London.

- Šafarik, 1863 Šafarik, Pavelas Josefas. *Slovanské starožitnosti*, 2. Prag.
- Sarre, 1923 Sarre, Friedrich. 1923. *Die Kunst des Alten Persien*. Berlin.
- Schlözer, 1771 Schlözer, August Ludwig. 1771. *Allgemeine Nordische Geschichte*. Halle.
- Schlumberger, 1969 Schlumberger, Daniel. 1969. *Der hellenisierte Orient*. Baden-Baden.
- Schneider, Zazoff, 1994 Schneider, Lambert, Peter Zazoff. 1994. „Konstruktion und Rekonstruktion. Zur Lesung thrakischer und skythischer Bilder. Zielsetzung und Methode“. *Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Instituts* 109, 143ff.
- Schulz, 1967 Шульц, П. Н. 1967. “Сифские изваяния Причерноморья” (Skythische Skulpturen aus den Gebieten um das Schwarze Meer). *АО* 15, 225ff.
- Šer, 1966 Шер, Я. А. 1966. *Каменные изваяния Семиречья*. (Steinplastiken des Siebenstromlandes). Moskau, Leningrad.
- Shende, 1963 Shende, N. J. 1963. „Soma in the Brahmanas of the Rgveda“. *JRAS* 38.
- Sidorov, 1997 Сидоров, Милош. 1997. *Българиянството. Религията на седемте*. (Das Blugarianertum. Die Religion der Sieben). Sofia.
- Simeonov, 1976 Симеонов, Б. 1976. “Произход и значение на названието българи” (Ursprung und Bedeutung des Namens Bulgaren). *Векове* 5, 5ff.
- Simeonov, 1979 Симеонов, Б. 1979. “Мадара (Още едно селищно име от прабългарски произход)” (Madara – noch ein Siedlungsname protobulgarischen Ursprungs). *БЕ* 29/6, 498ff.
- Simokatta, 1957 Симокатта, Теофилакт. 1957. *История*. (Geschichte). Moskau.
- Škorpil, 1892 Шкорпил, Карел и Херменгилд. 1892. “Североизточна България в географско и археологическо отношение” (Nordostbulgarien in geographischer und archäologischer Hinsicht). *СбНУ* 7, 40ff.
- Škorpil, 1896 Škorpil, Karel. 1896. *Archäologisch-epigraphische Mitteilungen aus Österreich-Ungarn* 19.
- Škorpil, 1898 Шкорпил, Карел. 1898. “Паметници на град Одесос-Варна” (Denkmäler der Stadt Odessos-Varna). *Годишен отчет на Варненската държавна мъжка гимназия за 1897-1898 г.*, 5ff.
- Škorpil, 1905a Шкорпил, Карел. 1905. “Укрепления Аبوبской равнины” (Erbefestigungen im Tal um Aboba). *ИРАИК* 10, 30ff.

- Škorpil, 1905b Шкорпил, Карел. 1905. “Мегалитическите паметници” (Megalithische Denkmäler). *ИРАИК* 10.
- Slavčev, Jordanov, 1979 Славчев, П., Ив. Йорданов. 1979. “Златни медальони на хан Омуртаг (814-831)” (Goldmedaillons des Khan Omurtag, 814-831). *Археология* 21, 2.
- Smirnov, 1951 Смирнов, А. П. 1951. *Волжские болгары*. (Die Wolga-Bulgaren). Moskau.
- Smolin, 1926 Смолин, Виктор Федорович. 1926. *По развалинам древнего болгарина*. (*Über die Ruinen der alten Bulgaren*). Kazan.
- Stančev, 1955 Станчев, Станчо. 1955. “Разкопки и новооткрити материали в Плиска през 1948г.” (Grabungen und neue Funde aus Pliska aus 1948). *ИАИ* 20, 183ff.
- Stančev, 1956 Станчев, Станчо. 1956. “Реалиите върху релефа на Мадарския конник” (Die Realien auf dem Relief des Reiters von Madara). *Мадарският конник*. Sofia, 181ff.
- Stančev, 1960 Stančev, Stančo. 1960. “Pliska und Preslav. Ihre archäologischen Denkmäler und deren Erforschung”. In: Veselin Beševliev (Hg.). *Antike und Mittelalter in Bulgarien*. Berlin, 219ff.
- Stančev, 1961 Станчев, Станчо. 1961. “За периодизацията на Плисковкия дворецов център” (Über die Periodisierung des Hofzentrums in Pliska). *Изследвания в памет на К. Шкорпил*. Sofia, 103ff.
- Stančev, 1962 Станчев, Станчо. 1962. “Славяни и прабългари в старобългарската култура” (Slawen und Protobulgaren in der altbulgarischen Kultur). *Археология* 4, 4.
- Stančev, 1968 Станчев, Станчо. 1968. Изтокът в старобългарското изкуство от VII до XI век. (Der Osten in der altbulgarischen Kunst vom 7. bis zum 11. Jh.). *ВПИ “Братя Кирил и Методий”* 5, 127ff.
- Stančev, Ivanov 1958 Станчев, Станчо, Ст. Иванов. 1958. *Некрополът до Нови Пазар*. (*Die Nekropole bei Novi Pazar*). Sofia.
- Stančev-Vaklinov, 1976 Станчев Ваклинов, Станчо. 1976. “Славяни и прабългари” (Slawen und Protobulgaren). *История на българското изобразително изкуство* 1. Sofia, 58ff.
- Stanilov, 1982 Станилов, Станислав. 1982. “Езическите центрове в Първата Българска Държава” (Die heidnischen Zentren im Ersten Bulgarischen Reich). *България 1300. Институции и държавна традиция* 2. Sofia, 225ff.
- Stanilov, 1992 Станилов, Станислав. 1992. “Старобългарските амулети-кончета” (Die altbulgarischen Pferdeamulette). *III* 5. Šumen, 239ff.

- Stanilov, 1996 Станилов, Станислав. 1996. "Хипотезата за Тангра и Мадарския конник" (Die Hypothese über Tangra und dem Reiter von Madara). *Годишник на Департамент Археология – НБУ 2-3*, 270ff.
- Stanilov, Atanasov, 1993 Станилов, Станислав, Георги Атанасов. 1993. "Сребърни украси за колан от Шуменския музей" (Silbergürtelschmuck aus dem Museum in Šumen). *Археология 1*, 43ff.
- Stepanov, 1999 Стапанов, Цветелин. 1999. *Власт и авторитет в ранносредновековна България (VII-ср.IX в.). (Macht und Autorität im frühmittelalterlichen Bulgarien (7. bis Mitte 9.Jh))*. Sofia.
- Sternberg, 1936 Щернберг, Л. Я. 1936. *Первобытная религия в свете этнографии. (Die Urreligion im Bilde der Ethnographie)*. Leningrad.
- Stojanovič, 1890 Стоянович, Люба. 1890. "Български апокрифен летопис, наричан и сказание за пророк Исаия" (Die bulgarische apokryphe Chronik, genannt auch Legende über den Propheten Isaja). *Споменик на Сръбската Академия на Науките*. Belgrad.
- Stojnev, 1979 Стойнев, Анани. 1979. "Елементи на религиозно-митологическия комплекс на прабългарите" (Züge des religiös-mythologischen Komplexes der Protobulgaren). *Проблеми на културата 1*.
- Stojnev, 1985 Стойнев, Анани. 1985. *Светогледът на прабългарите. (Die Weltanschauung der Protobulgaren)*. Sofia.
- Stone, 1976 Stone, Merlin. 1976. *When God was a woman*. New York.
- Strzygowski, 1910 Strzygowski, Josef. 1910. *Amida*. Heidelberg.
- Suhareva, 1975 Сухарева, О. А. 1975. "Пережитки демонологии и шаманства у равнинных таджиков" (Reste der Dämonologie und des Schamanismus bei den im Tal ansässigen Tadschiken). *Домусульманские верования и обряды в Средней Азии*, 61ff.
- Теплоухов, 1947 Теплоухов, А. Ф. 1947. "О древнем шаманском изображении из бронзы, бытовавшем на Конде среди вогул и остяков" (Über alte Schamanendarstellungen aus Bronze der Vogulen und Ostjaken). *СА 9*, 239ff.
- Thomsen, 1917 Thomsen, W. 1917. „Une inscription de la trouvaille d’or de Nagy-Szent Miklós“. *Danske Videnskabernes Selskab.-Hist.-filol.Meddelelser*, I. Kopenhagen, 20ff.
- Thunmann, 1774 Thunmann, Johann. 1774. *Untersuchungen über die Geschichte der östlichen europäischen Völker 1*. Leipzig.
- Togan, 1939 Togan, Ahmet Zeki Velidi. 1939. *Ibn Fadlan's Reisebericht*.

Leipzig.

- Tomaschek, 1899 Tomaschek, Walter. 1899. "Bulgaroi". In: *Paulys-Wissowa Realencyclopädie der Altertumswissenschaft*. Stuttgart.
- Totev, 1964 Тотев, Тотю. 1964. "Сребърна чаша с надпис от Преслав" (Ein Silberbecher mit Inschrift aus Preslav). *ИИИ* 27, 5ff.
- Totev, 1966 Тотев, Тотю. 1966. "Рисунки на камък от Плиска и Преслав" (Steinzeichnungen aus Pliska und Preslav). *Изкуство* 6.
- Totev, 1967 Тотев, Тотю. 1967. "Един бронзов медальон със знаци от Преслав" (Bronzemedaille mit Zeichen aus Preslav). *Археология* 9, 2.
- Totev, 1968 Тотев, Тотю. 1968. "Метални печатчета с образи на животни от Преслав" (Metallsiegel mit Tierdarstellungen aus Preslav). *Преслав* 1.
- Totev, 1970 Тотев, Тотю. 1970. "За образите върху три медни печата от Преслав" (Über drei Darstellungen auf Kupfersiegeln aus Preslav). *ИНМВ* 6.
- Totev, 1991 Тотев, Тотю. 1999. "За една група бронзови амулети с фланкиран с вертикални хасти ипсилон /Y/ от североизточна България" (Über eine Gruppe von Bronzeamuletten mit Ypsilon, von zwei Hasten flankiert, aus Nordostbulgarien.) *Проблеми на прабългарската история и култура* 2, 5ff.
- Totev, 1992 Тотев, Тотю. 1992. "За един средноазиатски паралел на Мадарския конник" (Über eine zentralasiatische Parallele zum Reiter von Madara). *Мадара* 3, 93ff.
- Totev; Bonev, 1992 Тотев, Тотю; Стойчо Бонев. 1992. "Новоразкрит прабългарски храм в Преслав" (Ein neuentdeckter protobulgarischer Tempel in Preslav). *III* 5, 222ff.
- Treasure, 1989 *Treasure of Khan Kubrat. Culture of Bulgars, Khazars, Slavs*. 1989. Katalog zur Ausstellung. Sofia.
- Tryjarski, 1971 Tryjarski, Edward. 1971. „On the archeological traces of old turks in Mongolia“. *East and West, N.S.*, 21, 1-2 May-June, 121ff.
- Tryjarski, 1975 Tryjarski, Edward. 1975. „The Tamgas of the Turkic tribes from Bulgaria“. *Ural Altaische Jahrbücher* 47. Wiesbaden, 189ff.
- Tryjarski, 1985 Tryjarski, Edward. 1985. „Alte und neue Probleme der runenartigen Inschriften Europas. Ein Versuch der Entzifferung der Texte aus Murfatlar und Pliska“. *Runen, Tamgas und Graffiti aus Asien und Osteuropa*. Wiesbaden.
- Uspenskij, 1905 Успенский, Фьодор. 1905. "Надписи староболгарскія"

- (Altbulgarische Inschriften). *ИРАИК* 10, 173ff.
- Vaklinov, 1977 Ваклинов, Станчо. 1977. *Формиране на старобългарската култура. VI-XI век. (Gestaltung der altbulgarischen Kultur. 6.-11. Jh.)*. Sofia.
- Vaklinov, 1978 Vaklinov, Stančo. 1978. “Ein Denkmal runischen Schrifttums Pliskas”. *Studia in honorem Veselini Beševliev*. 245ff.
- Vaklinov, Vaklinova 1983 Ваклинов, Станчо, Маргарита Ваклинова. 1983. *Съкровището от Над Сент Миклош. (Der Schatz aus Nagyszentmiklòs)*. Sofia.
- Vasileva, 1984 Василева, Дафина. 1984. “Големият дворец в Плиска (архитектура и реконструкция)” (Der Große Palast in Pliska – Architektur und Rekonstruktion). *Сборник в памет на проф. Станчо Ваклинов*. Sofia, 153ff.
- Vasileva, 1992 Василева, Дафина. 1992. “Маяцкото градище – конструкция и техника на градеж” (Die Festung Majazk – Konstruktion und Bautechnik). *Приноси към българската археология* 1, 35ff.
- Velkov, 1927 Велков, Иван. 1927. “Стари селища и градища по долината на р. Вит” (Alte Siedlungen und Ruinen entlang der Flußebene des Witt). *Материали за археологическата карта на България* 6, 50ff.
- Velkov, 1934 Велков, Иван. 1934. “Разкопки в Мадара” (Ausgrabungen in Madara). *Мадара* 1, 77ff.
- Venedikov, 1946 Венедиков, Иван. 1946. “Новооткритият в Преслав първобългарски надпис” (Die erneut entdeckte protobulgarische Inschrift aus Preslav). *ИАИ* 15, 146ff.
- Venedikov, 1983 Венедиков, Иван. 1983. *Медното гумно на прабългарите. (Die kupferne Tenne der Protobulgaren)*. Sofia.
- Venedikov, 1992 Венедиков, Иван. 1992. *Раждането на боговете. (Die Geburt der Götter)*. Sofia.
- Venedikov, 1995 Венедиков, Иван. 1995. *Митове на българската земя. Книга втора. Златният стожер. (Mythen des Bulgarischen Landes. Zweites Buch. Der Goldene Pfahl)*. Sofia.
- Venedikov, 1996 Венедиков, Иван. 1996. *Тракийското съкровище от Летница. (Der thrakische Schatz aus Letniza)*. Sofia.
- Vitanov, 1989 Витанов, Д. 1989. “Прабългарска ханска атрибуция на Перешчепинската находка” (Ein protobulgarisches Khan-Attribut aus dem Fund von Pereščerina). *СнБАН* 4, 11ff.
- Vitljanov, 1991 Витлянов, Стоян. 1991. “Новооткрита плочка с шаманско изображение от Велики Преслав” (Eine neu entdeckte Platte mit Darstellung eines Schamanen aus Groß Preslav). *Проблеми на прабългарската история и култура* 2, 232ff.

- von Gabain, 1953 von Gabain, Annemarie. 1953. „Inhalt und magische Bedeutung der alttürkischen Inschriften“. *Anthropos* 48.
- Vůžarova, 1968 Въжарова, Живка. 1968. “Памятники Болгарии конца VI-XI в. и их этническая принадлежность” (Denkmäler aus Bulgarien aus dem Ende des 6. bis zum 11. Jh. und ihre ethnische Zugehörigkeit). *СА* 3, 158ff.
- Vážarova, 1976 Въжарова, Живка. 1976. *Славяни и прабългари (по данни на некрополите от VI-XI в. на територията на България)*. (*Die Slawen und Protobulgaren, nach Angaben der Nekropolen aus dem 6.-11. Jh. auf dem Territorium Bulgariens*). Sofia.
- Vůžarova, 1977 Въжарова, Живка. 1977. “Погребалният обред като исторически източник за етническата същност на българската народност (по археологически и етнографски данни)” (Der Bestattungsbrauch als historische Quelle über den ethnischen Ursprung des bulgarischen Volkes). *Археология* 2.
- Waldenfels, 1995 Waldenfels, Hans (Hg.). 21995 [1987]. *Lexikon der Religionen. Phänomene-Geschichte-Ideen*. Freiburg-Basel-Wien.
- Werner, 1950 Werner, Joachim. 1950. *Slawische Bügelfibeln des 7. Jh.* Frankfurt-Mainz.
- Werner, 1984 Werner, Joachim. 1984. “Der Grabfund von Malaja Pereščepina und Kuvrat, Kagan der Bulgaren”. *Bayerische Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse. Abhandlungen, Neue Folgen*, Heft 91. München.
- Werner, 1986 Werner, Joachim. 1986. *Der Schatzfund von Vrap in Albanien*. Wien.
- Wörterbuch, 1986 *Български етимологичен речник* (Bulgarisches etymologisches Wörterbuch). 1977. Sofia.
- Wright, 1968 Wright, George R. H. 1968. „Temples at Shechem“. *Zeitschrift für die Alttestamentliche Wissenschaft* 80, 1. Berlin.
- Wright, 1972 Wright, George R. H. 1972. „Square Temples, East and West“. *V. International Congress of Iranian Art and Archeology*. Teheran.
- Wulzinger, 1925 Wulzinger, Karl. 1925. *Byzantinische Baudenkmäler zu Konstantinopel*. Hannover.
- Zenov, 1910 Ценов, Ганчо. 1910. *Произходът на българите*. (*Der Ursprung der Bulgaren*). Sofia.
- Zenov, 1912 Ценов, Ганчо. 1912. *Първите религиозни борби*. (*Die ersten Religionskämpfe*). Sofia.
- Zenov, 1915 Ценов, Ганчо. 1915. *Кой е Климент Охридски?* (*Wer ist Kliment*

Ohridskij?). Sofia.

- Zenov, 1930 Zenov, Gančo. 1930. *Die Abstammung der Bulgaren und die Heimat der Slawen*. Berlin-Leipzig.
- Zenov, 1937 Ценов, Ганчо. 1937. *Кробатова България и покръстването на българите. (Kubratts Bulgarien und die Christianisierung der Bulgaren)*. Sofia.
- Zeuss, 1837 Zeuss, Kaspar. 1837. *Die Deutschen und die Nachbarstämme*. München.
- Zlatarski, 1927 Златарски, Васил. 1927. *История на българската държава през средните векове (Geschichte des bulgarischen Staates im Mittelalter) I, 2*. Sofia.
- Zlatarski, 1934 Златарски, Васил. 1934. *История на българската държава през средните векове (Geschichte des bulgarischen Staates im Mittelalter) 2*. Sofia.